

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»

КАФЕДРА ПОЛІТИЧНИХ НАУК І ПРАВА
ЦЕНТР СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ «POLITICUS»

ІХ ВСЕУКРАЇНСЬКА НАУКОВО - ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

«СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВА: ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ ТА
ШЛЯХИ МОБІЛІЗАЦІЇ РЕСУРСІВ»

30 квітня 2025 року

Одеса

УДК 321(477)(063)

С91

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради
ДЗ «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(№ 17 від 26 червня 2025 року)

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ

Музиченко Г. В. – доктор політичних наук, професор, професор кафедри політичних наук і права ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Наумкіна С. М. – доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри політичних наук і права ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Гедікова Н. П. – доктор політичних наук, професор, професор кафедри політичних наук і права ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Долженков О. Ф. – доктор юридичних наук, професор, професор кафедри політичних наук і права ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Каменчук Т.О. – кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри політичних наук і права ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Проноза І.І. – кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри політичних наук і права ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

Сучасна українська держава: вектори розвитку та шляхи мобілізації ресурсів : матеріали IX Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Одеса 30 квітня 2025 року. Одеса ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», центр соціально-політичних досліджень «POLITICUS», 2025. 253с.

УДК 321(477)(063)

С91

© ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», 2025

© Центр соціально-політичних досліджень «POLITICUS», 2025

14. Каменчук Т. О. ІНФОРМАЦІЙНА СФЕРА УКРАЇНИ. НАЦІОНАЛЬНІ ІНТЕРЕСИ ТА ПРІОРИТЕТИ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ. 67
15. Карагіоз Р. С. ЗМІЦНЕННЯ ПОЛІТИКО ПРАВОВИХ ОСНОВ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ В КОНТЕКСТІ ЄВРОАТЛАНТИЧНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ 72
16. Коваль О. А., Проноза І. І. ПОЛІТИЧНЕ ЛІДЕРСТВО ЯК КЛЮЧОВИЙ РЕСУРС МОДЕРНІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ 77
17. Козловська Л. В., Уцеховський М. Ю. ПОЛІТИЧНА КУЛЬТУРА МІГРАНТІВ-БІЖЕНЦІВ ВІД ВІЙНИ З УКРАЇНИ В УМОВАХ АГРЕСІЇ РФ ТА ЇЇ АДАПТАЦІЯ ДО ЛОКАЛЬНИХ ДЕМОКРАТИЧНИХ СТРАТЕГІЙ ПРИЙМАЮЧИХ КРАЇН ЄС 2022-2025 РР 81
18. Кокорев О. В. ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ ТА ГІБРИДНОЇ АГРЕСІЇ: ЛАНДШАФТ ІНФОРМАЦІЙНИХ ЗАГРОЗ ДЛЯ УКРАЇНИ 86
19. Краснопольська Т. М. УЧАСТЬ МОЛОДІ У ФОРМУВАННІ ІНСТИТУТУ ПАРЛАМЕНТАРИЗМУ ЯК УМОВА ДЕМОКРАТИЧНОГО РОЗВИТКУ 92
20. Крікуненко С. В. СУЧАСНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ МАЛЬОПИС ЯК ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНИЙ АРТЕФАКТ 98
21. Кропівко В. В. ПОЛІТИЧНА РЕКЛАМА У ЦИФРОВОМУ СУСПІЛЬСТВІ: СКАСУВАТИ НЕ МОЖНА РЕГУЛЮВАТИ 102
22. Лагутін М. Р. ДИСКУРС НОВИХ МЕДІА ЩОДО НАЦІОНАЛЬНОГО ІНТЕРЕСУ 106
23. Левченко Я. В. ЦИФРОВА ПОЛІТИЧНА КОМУНІКАЦІЯ: ТРАНСФОРМАЦІЯ ТА ВИКЛИКИ 112
24. Лісовська О. В. Скриль С. А., МІЖНАРОДНЕ ГУМАНІТАРНЕ ПРАВО ТА ЗБРОЙНІ КОНФЛІКТИ СУЧАСНОСТІ 117
25. Макарець С. В. ФЕНОМЕН УКРАЇНСЬКОЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ: ВІД НЕЗАВЕРШЕНИХ ПРОЕКТІВ МИНУЛОГО ДО СТРАТЕГІЇ МАЙБУТНЬОГО (ІСТОРИКО-ФІЛОСОФСЬКИЙ ТА ПОЛІТОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ 121
26. Малишенко Л. О. ПУЛЬС СПРОТИВУ ТА ВІДРОДЖЕННЯ: УКРАЇНСЬКЕ ГРОМАДСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО В ДОБУ ВІЙНИ 129

4. В Україні ліквідували «мільйонну ботоферму»: що це за боти і до чого тут Порошенко? (2022, 03 серпня). Радіо Свобода. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/botoferma-sbu-poroshenko/31972104.html>

МІЖНАРОДНЕ ГУМАНІТАРНЕ ПРАВО ТА ЗБРОЙНІ КОНФЛІКТИ СУЧАСНОСТІ

*Лісовська Олена Вячеславівна,
студентка 2 курсу 4 групи
спеціальності 081 «Право»
інституту права та безпеки
м. Одеса*

*Науковий керівник:
Скриль Сергій Анатолійович,
к.політ.н., доцент,
доцент кафедри державно-правових дисциплін
Одеський державний університет внутрішніх справ,
м. Одеса*

Міжнародне гуманітарне право виникло переважно як система правових норм, що регулюють правила ведення війни. Воно охоплює сукупність принципів і положень, спрямованих на захист прав і свобод людини незалежно від раси, статі, мови чи релігії як у мирний час, так і під час збройних конфліктів.

Міжнародні договори у сфері прав людини умовно поділяються на три основні категорії.

До першої групи належать документи, що регулюють права людини в умовах миру, зокрема Загальна декларація прав людини, Міжнародні пакти про права людини та інші акти, які визначають основоположні принципи й стандарти захисту прав особи.

Друга група охоплює міжнародні угоди, що забезпечують захист прав людини під час збройних конфліктів. Це передусім окремі положення Гаазьких конвенцій 1899 і 1907 років про закони та звичаї війни, чотири

Женевські конвенції 1949 року щодо захисту жертв війни, а також Додаткові протоколи до них, ухвалені у 1977 році.

Третя група включає міжнародно-правові акти, які встановлюють відповідальність за грубі порушення прав людини як у мирний час, так і в умовах збройних конфліктів.[1]

Міжнародне гуманітарне право (МГП) ґрунтується на двох основних джерелах — міжнародних договорах і міжнародних звичаях. Основну роль відіграють саме договори, особливо з часу активної кодифікації норм війни у другій половині XIX століття.

Найважливішими документами є Женевські конвенції 1949 року та додаткові протоколи 1977 і 2005 років, що регулюють захист жертв збройних конфліктів, а також документи щодо захисту дітей, культурних цінностей, довкілля та заборони окремих видів зброї. Більшість із цих договорів має широке міжнародне визнання — наприклад, усі країни світу є сторонами Женевських конвенцій.

Водночас міжнародні звичаї залишаються важливим і доповнюючим джерелом МГП, особливо у випадках, коли держави не приєдналися до певних договорів. Наприклад, США та Ізраїль не ратифікували Додаткові протоколи 1977 р., тому звичаєві норми виконують функцію універсального правового регулювання.

Україна є учасницею більшості основних угод, однак не ратифікувала Римський статут (потребує змін до Конституції), Другий протокол до Гаазької конвенції 1999 р., а також Конвенцію про касетні боєприпаси 2008 р. [2, с.11-14]

Збройний конфлікт визначається як ситуація, за якої застосовується збройна сила між державами або має місце тривале збройне насильство між урядовими військами й організованими збройними групами чи між самими такими групами всередині однієї країни.

У межах міжнародного гуманітарного права збройні конфлікти поділяються на міжнародні та неміжнародні. Перші передбачають бойові

дії між двома чи більше державами, незалежно від оголошення війни. До них застосовуються норми Женевських конвенцій 1949 року та Додаткових протоколів, які захищають військовополонених, цивільних і жертв війни. Неміжнародні конфлікти охоплюють збройні зіткнення між урядом і недержавними збройними угрупованнями або між самими групами всередині держави, і регулюються, зокрема, Додатковим протоколом II до Женевських конвенцій.

В українському правовому полі поняття збройного конфлікту враховує як міжнародні, так і внутрішні правові підходи до застосування сили. Особливе значення мають положення, що стосуються діяльності Збройних Сил України та інших військових формувань, особливо з огляду на збройну агресію РФ, анексію Криму та бойові дії на сході України.

Національне законодавство встановлює спеціальні норми для регулювання статусу осіб у зонах бойових дій, що спрямовані на захист прав людини та правопорядку.

Таким чином, міжнародне і національне право спільно утворюють правову основу для захисту державного суверенітету, безпеки та прав громадян під час збройних конфліктів, як зовнішніх, так і внутрішніх.[3]

Міжнародне гуманітарне право (МГП) відіграє ключову роль у регулюванні сучасних збройних конфліктів, спрямовуючи свої норми на захист осіб, які не беруть або припинили брати участь у бойових діях, а також на обмеження методів і засобів ведення війни.

Застосування МГП у сучасних конфліктах:

1. Класифікація конфліктів: МГП розрізняє міжнародні та неміжнародні збройні конфлікти. Міжнародні конфлікти відбуваються між державами, тоді як неміжнародні – між урядовими силами та недержавними збройними групами або між такими групами всередині держави.
2. Захист цивільного населення: МГП встановлює норми, що забороняють напади на цивільних осіб та об'єкти, які не є військовими цілями. Це

включає заборону на використання голоду як методу ведення війни та на удари по об'єктах, необхідних для виживання цивільного населення.

3. Виклики сучасності: Сучасні збройні конфлікти характеризуються асиметричністю, участю недержавних акторів, використанням новітніх технологій, таких як дрони та кіберзброя, що створює нові виклики для МГП. Існуючі норми не завжди враховують специфіку цих технологій, що вимагає адаптації правових норм.

4. Захист гуманітарних працівників: МГП передбачає захист гуманітарних працівників, які надають допомогу під час конфліктів. Проте в сучасних умовах вони часто стають мішенями, що ускладнює надання гуманітарної допомоги та захист цивільних осіб [4].

Список використаних джерел:

1. *Мультимедійний посібник з навчальної дисципліни "Міжнародне право". Тема № 7: Міжнародне гуманітарне право та захист прав людини / Національна академія внутрішніх справ. URL: https://arm.navs.edu.ua/books/mg/lectures/lecture_7.html*
2. *Гнатовський М. М., Короткий Т. Р., Хендель Н. В. Міжнародне гуманітарне право: довідник для журналістів / Одеська регіональна організація Національної спілки журналістів України, Фонд підтримки фундаментальних досліджень. 2-ге вид., доповн. Одеса: Фенікс, 2015. 96 с.*
3. *Задерейко С. Ю. Поняття збройного конфлікту за нормами міжнародного права та національного законодавства України. Eastern Law. 2024. URL: <https://easternlaw.com.ua/uk/mizhnarodne-pravo/zaderejko-s-yu-ponyattya-zbrojnogo-konfliktu-za-normami-mizhnarodnogo-prava-ta-nacionalnogo-zakonodavstva-ukraïni>.*
4. *Міжнародне гуманітарне право і конфлікти: основні принципи та сучасні виклики. URL: <https://consultant.net.ua/consultant-article/7358>*